Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta HE 72/2020

Itä-Suomen aluehallintoviraston lausunto

Esityksessä ehdotetaan tartuntatautilakia muutettavaksi väliaikaisesti. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poikkeusolojen jatkuessa ravitsemisliiketoiminnalle sellaisia rajoituksia, joilla elinkeinotoimintaa voidaan avata asiakkaille ja samanaikaisesti estää koronavirustaudin leviämistä. Tartuntatautilaissa säädettäisiin tilapäisesti poikkeusolojen aikana tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömistä ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluaikaa sekä niiden sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärää ja käyttöä koskevista rajoituksista. Ravitsemisliikkeet velvoitettaisiin myös noudattamaan hygieniaan liittyviä erityisiä vaatimuksia ja huolehtimaan asiakkaiden riittävän etäisyyden ylläpitämisestä.

Aluehallintovirastot valvoisivat rajoitusten ja velvollisuuksien noudattamista. Aluehallintovirasto voisi määrätä valvonnassa havaitsemansa epäkohdat ja puutteet korjattaviksi ja määrätä velvoitteita olennaisesti rikkoneen ravitsemisliikkeen ravitsemisliiketoiminnan välittömästi suljettavaksi asiakkailta enintään yhdeksi kuukaudeksi.

Vaikutukset aluehallintoviraston toimintaan

Ehdotettujen rajoitusten ja velvollisuuksien valvonta säädettäisiin aluehallintoviranomaisten tehtäväksi. Aluehallintovirastot hoitavat lukuisia valtion aluehallinnon tehtäviä. Tartuntatautilain 12 §:n 1 momentin mukaan tartuntatautien torjuntatyön lainmukaisuuden valvonta ja siihen liittyvä ohjaus kuuluu aluehallintovirastolle toimialueellaan. Aluehallintoviraston tehtäviin kuuluu myös lain 58 §:ssä tarkoitettujen rajoituspäätösten tekeminen silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Aluehallintovirastot valvovat lisäksi alkoholilain 60 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan.

Ehdotetun lain 58 a §:ssä säädettäisiin ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi. Keskeisintä olisi riittävä hygienia, aukioloaikojen sääntely, asiakkaiden välinen etäisyys sekä näistä laadittava kirjallinen suunnitelma. Tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotuksen 58 b §:n mukaan rajoitusten valvonta kuuluisi aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto kiinnittää huomiota siihen, että sen valvonnalliset toimenpiteet saattavat vaatia kiireellisiä toimenpiteitä tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi ravintolatoiminnassa. Tästä syystä lakiin tulee aluehallintoviraston mukaan tarkentavasti säätää sen mahdollisuudesta määräämällä ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin asiakasturvallisuuden varmistamiseksi.

Aluehallintovirastolla on varsin hyvät edellytykset valvonnan toteuttamiseen. Käytännössä Itä-Suomen aluehallintovirastossa valvontatoiminnan hoitaa alkoholihallinto aluehallintoylilääkärien ja terveydenhuoltoyksikön tuella.

Valvonnan tarve riippuu siitä, miten ravitsemisliikkeet suhtautuvat rajoitusten noudattamiseen ja velvollisuuksien täyttämiseen. On todennäköistä, että suurin osa ravitsemisliikkeistä ryhtyy vaikuttaviin toimenpiteisiin tartuntataudin leviämisen estämiseksi, mutta myös kenttävalvontaa tarvitaan sekä epäkohtiin tulee voida reagoida. Säännöksien tarkoituksen kannalta kysymys olisi ennen kaikkea siitä, että viranomaiset voisivat reagoida tehokkaasti, jos tartuntataudin leviämistä estäviä säännöksiä olennaisesti rikotaan. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi järjestyshäiriöinä, asiakkaiden välisen riittävän etäisyyden laiminlyömisenä, asiakastungoksena ja jonoina näkyvät asiakaspaikkoja koskevien rajoitusten rikkomiset ja aukiolo- ja anniskeluaikoja koskevien rajoitusten rikkomiset. Mahdollisuus puuttua tehokkaasti velvoitteiden ja rajoitusten vastaiseen toimintaan on tarpeen myös siksi, että sekä asiakkaiden että koko ravintola-alan tulee voida edellyttää kaikilta elinkeinonharjoittajilta rajoitustoimien yhdenmukaista ja vastuullista noudattamista. Näistä näkökulmista esitys tulee aluehallintoviraston mukaan olla konkreettisempi ja mahdollisimman yksiselitteinen. Ravintoloiden on helpompi noudattaa säännöksiä ja viranomaisen niitä valvoa, kun säännökset olisivat mahdollisimman konkreettisia.

Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhuoltoyksikkö toimii jo nykyisellään resurssiensa äärirajoilla ja vähemmän kiireellisiä tehtäviä on jouduttu siirtämään myöhemmin tehtäviksi. Vaikka valvontatehtävä suurelta osin tapahtuu alkoholihallinnon toimesta, uusi lainsäädäntö voi johtaa lisäresurssien tarpeeseen myös terveydenhuoltoyksikössä tällä hetkellä tapahtuvien tehtävien priorisointien vuoksi. Valvonnan vaatiman resurssin arviointia tulisi suorittaa, kun valvonnasta on saatu kokemuksia ja tietoa käytetyn työmäärän osalta.

Asetuksen säännöksissä on tulkinnanvaraisuutta

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin riittävän etäisyyden ylläpitämisestä sen täsmällisemmin rajaamatta mitä velvoitteita säännös elinkeinolle antaa. Aluehallintoviraston mukaan velvoite tulee olla täsmällisesti säädetty.

Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin asiakaspaikkojen sijoittamisesta ja määrän rajoittamisesta. Asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan ravitsemisliikkeen kaikilla asiakkailla tulee olla oma istumapaikkansa pöydän tai sitä vastaavan tason ääressä. Asiakas ei saa annostella ruokaa ja juomaa itse muualla kuin omassa pöydässään. Tungoksen ja tartuntataudin leviämisen riskin vähentämiseksi aluehallintovirasto katsoo pöytiintarjoilun velvoitteen asettamisen ravintolatoiminnalle olevan perusteltua. Baaritiski voi olla tartuntataudin leviämisen näkökulmasta ongelmallinen paikka, kun asiakkaat tilaavat ja hakevat sieltä ruokansa juomansa.

4 §:n 2 momentissa säädettäisiin asiakkaiden ja seurueiden välisestä etäisyydestä, täsmentämättä velvoitteen sisältöä. Aluehallintoviraston mukaan elinkeinolle asetettu velvoite tulee olla täsmällisesti säädetty.

Asetuksen 4 §:n 3 momentin perusteella ravintolatoiminnan ulkotilat ovat jätetty asiakaspaikkarajoitusten ulkopuolelle. Aluehallintovirasto kiinnittää huomioita siihen, että nk, lasitetut terassit voivat toisinaan vastata tosiasiallisesti sisätiloja. Edellä mainitusta syystä ja tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi asiakaspaikkojen etäisyyden täsmentäminen on perusteltua.

Kokonaisuus huomioiden aluehallintovirasto esittää, että asetuksen 6 §:n mukainen suunnitelma tulee olla myös asiakkaiden nähtävillä ennen ravintolan tiloihin saapumista. Ravintolatoiminnalla on erityinen vastuu säädösten noudattamisessa ja tartuntataudin leviämisen ehkäisemissä, mutta jokainen kansalainen voi omalla toiminnallaan edesauttaa taudin leviämisen ehkäisyssä. Asetuksen 6 §:n mukaista suunnitelmaa seuraamalla asiakas voi itse varautua ja ennakoida niitä toimia, joita seuraamalla kyseisessä ravintolassa asiointi on hänelle ja muille turvallista.

Johtajan sijainen,
terveydenhuoltoyksikön päällikkö — Marja Hyvärinen

Elinkeinovalvontayksikön päällikkö — Jarmo Ruusu

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli
puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
PL 50, 50101 Mikkeli

Joensuun toimipaikka
PL 94, 80101 Joensuu

Kuopion toimipaikka
PL 1741, 70101 Kuopio

Tämä asiakirja ISAVI/3679/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/3679/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hyvärinen Marja L 22.05.2020 11:56

Esittelijä Ruusu Jarmo 22.05.2020 11:35